

Két hónapja magyar állampolgár

– Beszélgetés Mámikon Jengibarjan örmény szobrásszal –

Mámikon Jengibarjan, az örmény származású fiatal szobrász négy éve él Magyarországon. Jerevánban született, értelmiségi család második gyermekeként. A jereváni Képzőművészeti Főiskola szobrász szakán végzett, s nem sokkal ezután elindult világot látni.

– Jerevánban a zezugos, labirintushoz hasonló, romantikus régi városrészben laktunk, ahol minden tíz házhoz tartozott egy udvar. Az életünk az udvar köré szerveződött, rendkívül zárt világ volt, ám az udvaron belül annál nyitottabb. Egyetlen nagy családot alkottunk, soha senki nem zárta magára az ajtót, mindenki tudta, mi történik a másikkal. Volt „saját” jósnőnk, fogorvosunk és énekesnőnk is. A város egy katlanban épült, s a házak déli ablakaiból az Aratát hegyére lehet rálátni. A legcsodálatosabb hegy a világon! Valami megfoghatatlan misztikum árad belőle, tud haragudni, örülni, olykor gondoskodó, máskor szerelmes, akár egy élő ember. Minden örményben benne él az Ararát, akár csak a vallás. Sokat rajzoltam gyerekkoromban, nagyapám testvére, a nálunk igen híres pantomimművész, Leonyid Jengibarov figyelt fel rajzkészségemre. Ő tanított meg arra, hogy úgy fogjam a ceruzát, mintha a testem szerves része lenne, a hatodik ujja. Kissrác voltam, amikor megkaptam Leonyidtól az első komolyabb tanítást: egyszer rengeteg virágot vásároltunk, és Leonyid eljátszotta nekem őket. A mozdulatok segítségével mutatta meg, hogy mi rejtőzik bennük, mit éreznek, milyenek a tulajdonságaik. Hogy nemcsak szépek, hanem élnek is, és saját személyisége van mindegyiknek. Akkor tanultam meg élni és érzelemmel telítettnek látni nemcsak a növényeket, de a tárgyakat is. Az örmények különben nagyon szeretik a tárgyakat, gyűjtik a régiségeket, nem dobnak ki semmit. Rengeteg szép régi holmi van minden családnál. Az enyéim között sok a művész, különösen sok a festő és a zenész. Azt mondják, mivel Jereván földrengéses terület, ezért valahogy érzékenyebbek az emberek. Szobrászból nincs olyan sok, talán ezért is döntöttem úgy, hogy én az leszek. Jerevánban akadémikus képzésben részesültem; ott nem lehetett „művészkedni”. A főiskola elvégzése után kezdő szobrászként nem volt sok lehetőségem: nem volt műtermem, nem kaptam megrendelést. Egyik tanárom később megengedte, hogy a műtermében dolgozzam, miközben a családom tartott el.

– Kilátástalan helyzeted közrejátszott abban, hogy másutt próbáltál szerencsét? Egyáltalán hogyan jutott eszedbe Magyarország?

– Valójában Londonba készültem, mert ott munkát ígértek nekem, megrendelést kaptam volna. Átutaztam Magyarországon, de tovább már nem jutottam, hiányzott valami papírom. Vissza se mehettem, de nem bántódtam sokáig, mert egyik főiskolai tanáromtól már sok szépet hallottam Magyarországról. Ő hívta fel a figyelmemet a magyar népművészetre. Különösen az erdélyi kopjafák vonzottak, úgy éreztem, valahol van valami hasonlóság a két nép kultúrája között. No, és El Greco! Imádom El Grecót, és a budapesti Szépművészeti Múzeum annyi szép El Greco-képet őriz! Első gondolatom a főiskola volt, szinte reflexszerűen mentem oda. Befogadtak, dolgozhattam néha az Epreskertben. Majd megnyertem egy, a Művészeti Alap által hirdett pályázatot, így kerültem a kollektív műterembe, ahol 1992 tavasza óta dolgozom. Feledy Balázsnak, a Művészeti Alap vezetőjének és Húber András szobrásznak sokat köszönhetek, az ő segítségével sikerült beilleszkednem az itteni művészeti életbe. Itt sem sokkal könnyebb megélni egy szobrásznak, de azért olykor eladok egy-egy szobrot vagy festményt, mert az utóbbi időben festéssel is próbálkozom.

– Milyen örmény szokásokat, hagyományokat hoztál magaddal?

– Örmény keresztény vagyok, de a vallást nem gyakorlom. Ez valami titkos dolog bennem. Az örmények például sose mondják ki isten nevét. A templomokat nálunk sose zárják be, még éjszaka sem, bárki bemehet, ha szüksége van lelkigyakorlatra. Jerevánban nagyon nyitottak és felszabadultak az emberek, még az idegenek is beszélgetnek egymással az utcán. Humorérzékük legendás, azt hiszem, a magyarok is ismerik a jereváni rádióval kapcsolatos vicceket. Amit igazán magammal hoztam, az a nő, az anya és a feleség határtalan tisztelete és szeretete.

– Szobrászatod központi témája a női alak. Torzoid, kihangsúlyozott csípőjű és keblű, hosszú lábú nőalakjaid valóban valamiféle nő-kultuszról árulkodnak. Bronzból készült pálcikás formáidban milyen hagyományhoz nyúltál vissza?

– Az Ararát környéki ősi örmény kultúra a forrása ezeknek a térbe rajzolt törékeny jeleknek.

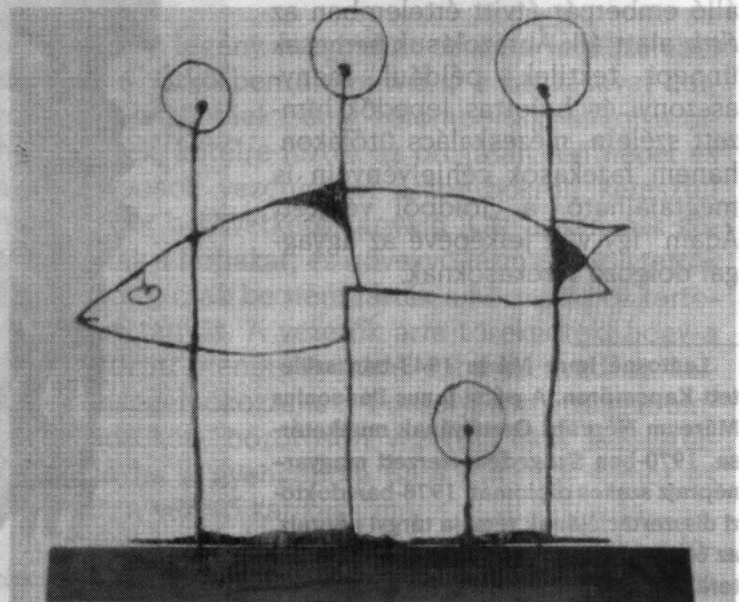
– Közleg a karácsony. Hogyan ünnepeled, mit jelent számodra a karácsonyi ünnepkör?

– Az örmények január 6-án ünneplik a karácsonyt, ami ott nem nagy ünnep. Finom ételeket főznek, az ünnepi menü egy különleges mazsolás rizsből áll. Az emberek elmennek a templomba, állítanak fenyőfát, de nem jön a Jézuska, mint itt. Ajándékozni csak szilveszterkor szoktunk, amikor a Mikulás kis ajándékokkal lepi meg a gyerekeket. A szilveszteri hangulat már december 25-én elkezdődik, és egészen január 6-áig tart. Az emberek sok viccet mesélnek egymásnak, humorral, jókedvvel telik ez az időszak. Itt, Magyarországon, számomra mindig egy kicsit szomorúak a karácsonyok. Az ünnepek előtt örülten vásárolnak az emberek, majd kiürül a város, mindenki behúzódik saját lakásába és szűk családi körben ünnepel. Mi soha nem ünnepeztünk csak szűk családi körben. Nincs is ilyen megkülönböztetés, mert a barátaink a családjaink tagjai is. A közös lelkiség, egyáltalán a közösségbe való tartozás számunkra ugyanolyan fontos, mint a vér szerinti kötelék.

– Mit tartasz eddigi legnagyobb magyarországi sikerednek?

– Két hónapja kaptam meg a magyar állampolgárságot! Most már egy kicsit magyarnak is érzem magam, és persze tartozom is ennek az országnak: itt dolgozom, itt engem befogadtak.

Bátorfi Andrea

Messiás, bronz, 1992